

OFANFLÓÐAVARNIR Á FLATEYRI

BREYTING Á AÐALSKIPULAGI ÍSAFJARÐARBÆJAR 2008-2020

Skipulagslýsing

22. mars 2023

OFANFLÓÐAVARNIR Á FLATEYRI

BREYTING Á AÐALSKIPULAGI ÍSAFJARÐARBÆJAR 2008-2020

Skipulagslýsing

Skv. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010

Efnisyfirlit

1	Inngangur	1
1.1	Tildrög.....	1
1.2	Tilgangur og markmið.....	1
2	Forsendur og samhengi skipulagsgerðar	3
2.1	Staðhættir, umhverfi og nýting	3
2.2	Fyrirhugaðar framkvæmdir	4
2.3	Gildandi aðalskipulag.....	5
2.4	Deiliskipulag.....	6
2.5	Tengsl við aðrar áætlanir.....	6
3	Breyting á aðalskipulagi	8
4	Skipulagsferlið	10
4.1	Kynning og samráð	10
4.2	Umsagnaraðilar	11
4.3	Tímaáætlun verkefnis.....	11
5	Umhverfismat.....	11
	Heimildir	13

1 Inngangur

1.1 Tildrög

Árið 1995 féllu mannskæð snjóflóð á Flateyri og í kjölfarið voru reistar snjóflóðavarnir ofan byggðarinnar. Í janúar 2020 féllu snjóflóð sem ollu tjóni og breyttu forsendum búsetuöryggis og atvinnulífs bæjarins. Því var tekin ákvörðun um að skoða leiðir til að efla varnir ofan bæjarins með það að markmiði að tryggja öryggi byggðar. Nú liggja fyrir drög að frumathugunarskýrslu þar sem settar eru fram tillögur til styrkingar ofanflóðavarna við Flateyri.¹ Nú þegar hafa flóðrásir verið víkkaðar og hreinsaðar við Innri-Bæjargilsgarð.

Fyrirhugaðar framkvæmdir fela í sér keiluraðir ofan núverandi varnargarða, nýjan leiðigarð, endurbyggingu þvergarðs og nýjan hafnargarð. Auk þess á að dýpka og víkka flóðrás við Skollagarð. Áætluð efnispörf vegna framkvæmdanna er um 300.000 m³.

Heildarverktími er áætlaður 3 ár og stefnt er að því að byrja á uppbyggingu keilna undir Innra-Bæjargili.

1.2 Tilgangur og markmið

Markmið aðalskipulagsbreytingarinnar er að auka öryggi fólks á Flateyri og verja mannvirki með eflingu snjóflóðavarna.

Sérfræðingar í ofanflóðum, hættumati og ofanflóðavörnum telja að snjóflóðin sem féllu á Flateyri árið 2020 hafi breytt forsendum búsetuöryggis og atvinnulífs bæjarins.¹ Með styrkingum núverandi snjóflóðavarna við Flateyri og Sólbakka er ætlunin að auka öryggi bæjarins og vernda hafnarsvæðið. Almennt eru ofanflóðagarðar hannaðir með það að leiðarljósi

að vernda íbúðarbyggð en ekki atvinnusvæði skv. 4. gr. laga um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum, nr. 49/1997. En þar sem viðbótarhætta skapast á hafnarsvæðinu vegna sjálfra varnargarðanna er talið brýnt að verja hafnarsvæðið líka.¹ Höfnin á Flateyri er stærsta atvinnusvæðið í bænum og að auki er hún mikilvæg m.t.t. samgangna og sem flóttaleið.

Aðalskipulagsbreytingin er unnin samkvæmt skipulagslögum nr. 123/2010. Skipulagsgerðin er háð lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Fyrirhugaðar framkvæmdir eru tilkynningarskyldar og hefur Ísafjarðarbær skilað inn fyrirsöfnun um matsskyldu (tilkynningu).

Fyrirsöfnunarskýrsla framkvæmdarinnar verður lögð fram sem umhverfismatsskýrsla aðalskipulagsins, í samræmi við 9. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Nánar er fjallað um umhverfismat í kafla 5.

Skipulagslýsing

Í upphafi vinnu að skipulagi tekur skipulagsnefnd sveitarfélags saman lýsingu fyrir skipulagsverkefnið þar sem gerð er grein fyrir tildrögum skipulagsvinnunnar og hvernig fyrirhugað er að standa að skipulagsgerðinni. Lýsingin er þannig eins konar verkáætlun fyrir skipulagsgerðina.

Lýsingin er kynnt opinberlega og almenningur fær rödd í skipulagsvinnunni. Samtímis er leitað umsagnar Skipulagsstofnunar og annarra umsagnaraðila.

Helsta markmið skipulagslýsingar er að íbúar og aðrir hagsmunaaðilar, þ.á.m. stjórnvöld, stofnanir og fagaðilar með sérþekkingu á hinum ýmsu sviðum, fái tækifæri til að kynna sér áformin strax í upphafi og geti þannig komið á framfæri athugasemdum og ábendingum um nálgun við skipulagsgerðina, viðfangsefni hennar og helstu forsendur.

¹ Verkís, 2023 (drög).

Mynd 1. Fyrirhugaðar framkvæmdir samkvæmt frumhönnun. (Verkís, 2023. Endurskoðun frumathugunar, drög)

Mynd 2. Fyrirhuguð efnistökusvæði, sýnd með appelsínugulum lit. Klöningsnáma (austar) og eldri náma ofan Kálfeyrar (vestar).

2 Forsendur og samhengi skipulagsgerðar

2.1 Staðhættir, umhverfi og nýting

Áhrifasvæði vegna fyrirhugaðra framkvæmda er að miklum hluta raskað eftir að núverandi varnargarður var reistur. Jarðefni verða tekin þar sem efnistaka hefur áður verið stunduð.

Landslagið er talsvert raskað af fyrri framkvæmdum. Ef horft er upp í hlíðina er núverandi varnargarður mest áberandi. Sá hluti framkvæmdanna sem

snýr að vörnum við Sólbakka mun ná inn á hverfisverndarsvæði H19 (Sólbakki Flateyri). Hverfisverndinni er ætlað að vernda menningarminjar frá norskrí hvalveiðistöð sem starfaði á svæðinu við lok 19. aldar. Lítil hluti framkvæmdarsvæðisins fellur innan skógræktarlands við Sólbakka og við Eyri.²

Alaskalúpínu var sáð í núverandi varnargarð og hefur hún síðan dreift sér meðfram garðinum og myndað að mestu þéttar einsleitar breiður. Samkvæmt vistgerðarkorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (NÍ)³ þekur lúpína mestan hluta framkvæmdasvæðisins. Ljósmynd af svæðinu sem tekin var sumarið 2022 gefur til kynna að lúpína hafi dreifst enn meira en jafnframt hefur kerfill breiðst út á stórum hluta svæðis þar sem lúpína er skráð á vistgerðarkort NÍ.

Næst algengasta vistgerð innan framkvæmdasvæðis er stinnastararvist og hefur NÍ skilgreint verndargildi hennar miðlungs,⁴ en samkvæmt vistgerðarkortinu er stinnastararvist nokkuð algeng í hlíðum kringum Flateyri og í Önundarfirði.

Samkvæmt vistgerðarkorti eru sjö vistgerðir innan framkvæmdasvæðis sem NÍ hefur skilgreint með hátt eða mjög hátt verndargildi (um 17% af framkvæmdasvæðinu).

Hafnargarður mun rísa í návígi við lón, sem að hluta fellur innan útmarka framkvæmdasvæðis. Samkvæmt vistgerðarkorti NÍ flokkast lónið sem strandvatn.⁵ Lónið hefur myndast vegna landfyllingar hafnarsvæðisins eftir 1988. Út í lónið rennur yfirfall úr hreinsistöð á Flateyri og tvö ræsi opna lónið út í sjó.

Ekki hafa farið fram fuglaathuganir í tengslum við fyrirhugaða framkvæmd. Fuglalíf var lauslega kannað á svæðinu við gerð núverandi snjóflóðavarnargarða og er greint frá því í matsskýrslu þeirrar

² Skógræktin, 2022.

³ Náttúrufræðistofnun Íslands, 2022.

⁴ Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir og María Harðardóttir, ritstj. 2016.

⁵ Náttúrufræðistofnun Íslands, 2022.

framkvæmdar.⁶ Þá reyndist fuglalíf vera svipað og annars staðar í Öfundarfirði og sást helst spói, stelkur, heiðlóa og hrossagaukur, og í minna mæli þúfuttlingur, snjóttlingur og músarrindill. Samkvæmt vistgerðarflokkun NÍ má búast við að í stinnastararvist sé að finna þessar sömu tegundir. Í lúpínubreiðum er algengt að finna hrossagauka og skógarpresti. Allt eru þetta algengar tegundir á landsvísu og í landshlutanum.⁷

Ekki er vitað um fornminjar á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Í fyrirspurn um matsskyldu vegna umhverfismats⁸ er settur fyrirvari um fornminjar og gert ráð fyrir frekari athugun á fornminjum áður en framkvæmdir hefjast.

2.2 Fyrirhugaðar framkvæmdir

Fyrirhuguð styrking snjóflóðavarnargarðanna felst í að:

- ◆ Reistar verði þrjár keiluraðir ofan núverandi leiðigarða til þess að draga úr flóðhraða í bæði iðufaldi og þéttum kjarna áður en flóð lendir á leiðigarði og aðskilja iðufald og þéttan kjarna í flóði.
- ◆ Þvergarður milli leiðigarða verði hækkaður og endurbýggður brattur með lítillega breytti legu, til þess að draga úr hættu á yfirflæði stórra snjóflóða.
- ◆ Móta flóðrás út frá Skollahvilftargarði, til þess að auka virka hæð garðsins og tryggja óhindrað rennsli snjóflóða út í sjó.
- ◆ Efla vesturhlið fleygs ofan Sólbakka (eystri leiðigarður)⁹.
- ◆ Byggja lágan en brattan leiðigarð ofan hafnar til þess að beina flóðum frá höfn (vestari leiðigarður).

Heildarfjöldi keilna verður 27 og verða þær 10-11 m háar. Efla þarf varnarfleyg ofan Sólbakka svo húsið færist ekki yfir á hættusvæði C, þar sem keilur verða til þess að snjóflóð dreifast meira til austurs en annars. Núverandi varnarfleygur verður eflur með landmótun og uppbyggingu á 5-16 m háum leiðigarði vestan við fleyginn (eystri leiðigarður). Núverandi þvergarður verður hækkaður upp í 15 m og endurbýggður brattur með lítillega breytti legu. Garðurinn er í dag 10 m hár. Hafnarsvæðið verður varið með keilum ofan vegar. Til viðbótar verður reistur 5-7 m hár og brattur hafnargarður til þess að beina flóðstraum frá Skollahvilftargarði frá höfn. Flóðrás við Skollagarð verður hreinsuð, dýpkuð og víkkuð neðst við garðinn til að auka virka hæð leiðigarðsins og tryggja óhindrað rennsli snjóflóða meðfram garðinum. Flóðrás meðfram Innri-Bæjargilsgarði var hreinsuð, dýpkuð og víkkuð haustið 2021. Einnig verður efni sem safnast hefur fyrir ofarlega við báða leiðigarðana hreinsað. Efnið hefur líklega safnast upp í leysingum og snjóflóðum. Magnið er óverulegt í samanburði við magn í flóðrásum.

Efnisþörf vegna fyrirhugaðra styrkinga snjóflóðavarna kallar á stækkun Klofningsnámu E7 í Öfundarfirði. Áætlað efnismagn námunnar samkvæmt gildandi aðalskipulagi er 40.000 m³ á um 1,9 ha svæði. Áætluð efnisþörf úr námunni fyrir framkvæmdina er 90-110 þúsund m³. Æskilegt er að stækka námuna um 130.000 m³, til að tryggja að hún anní efnisþörf vegna mögulegrar skekkju í magntölum og rýrnun á efni við vinnslu. Gert er ráð fyrir um það bil 40.000 m³ af umframefni sem verður nýtt til frágangs í Klofningsnámu og til landmótunar við varnarmannvirki. Til viðbótar er gert ráð fyrir að heimild verði gefin fyrir 20.000 m³ efnistöku úr eldri námu ofan Kálfeyrar.

⁶ VST, 1996.

⁷Náttúrufræðistofnun Íslands, 2022b.

⁸ Verkís, 2023.

⁹ Keilur ofan Skollahvilftargarðs valda því að stór snjóflóð dreifast meira til austurs en annars og aukin hætta skapast við Sólbakka, sem stendur á hættusvæði B. Flóðrás og styrking vesturhliðar fleygsins ofan hússins er mótvægi við þeirri auknu hættu. Með því móti stendur húsið áfram á hættusvæði B.

Framkvæmdaliðir og áætlað efnismagn

Framkvæmdaliðir	Efnismagn
27 keilur, fylling	100 þús. m ³
Þvergarður, fylling	150 þús. m ³
Vestari leiðigarður, fylling	30 þús. m ³
Eystri leiðigarður, fylling	25 þús. m ³
Skeringar ofan keiluraða	20 þús. m ³
-þar af nýtist í styrkta fyllingu	10 þús. m ³
Flóðrás við Skollagarð, skering	85 þús. m ³
Hreinsun efnis upp með Skollagarði	Um 1 þús. m ³
Hreinsun efnis upp frá flóðrás við Innri Bæjargilsgarð	Um 1 þús. m ³
Samtals, fylling	300 þús. m³
-þar af styrkt fylling	140 þús. m ³
Samtals, skering	210 þús. m³
-þar af klapparskering	10 þús. m ³

2.3 Gildandi aðalskipulag

Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 var samþykkt í bæjarstjórn Ísafjarðarbæjar þann 4.2. 2010 og staðfest af umhverfisráðherra þann 31.3. 2010 (myndir 3 og 4). Gerðar hafa verið 13 breytingar frá staðfestingunni. Nú er unnið að heildarendurskoðun skipulagsins og má búast við að nýtt skipulag liggi fyrir á næsta ári (2024).

NÁTTÚVÁ OG OFANFLÓÐ

Í gildandi aðalskipulagi eru eftirfarandi markmið sett um náttúruvár:

- ◆ Íbúar sveitarfélagsins búi við ásættanlegt öryggi m.t.t. náttúruvár
- ◆ Eignir verði sem best varðar fyrir náttúruvár
- ◆ Landnýtingu verði hagað með tilliti til náttúruvár

Um ofnaflóð er mörkuð sú stefna að öll íbúðar- og atvinnustarfsemi byggist upp á hættalausum eða hættulitlum svæðum í samræmi við ofanflóðahættumat sem takmarkar þróun og uppbyggingu á snjóflóðahættusvæðum.

Varnargarður sem byggður var í kjölfar snjóflóðsins 1995 á Flateyri er tilgreindur á þéttbýlisupprætti aðalskipulagsins og í skiplagsgreinargerð (G7 og G8).

Í ákvæðum um varnargarðana á Flateyri segir: *Mannvirki skulu felld að umhverfinu eins og kostur er. Áhersla skal lögð á grenndargróður við uppgræðslu varnarmannvirkja og raskaðs lands. Svigrúm fyrir útivistarsvæði með gönguleiðum, útsýnispöllum bekkjum, kortum og fleira. Lögð skal áhersla á aðgengi fyrir alla þar sem því verður við komið.*

EFNISTAKA OG VINNSLA

Eftirfarandi markmið eru sett um efnistöku og vinnslu í gildandi aðalskipulagi:

- ◆ Nægt framboð efnistökusvæða verði fyrir fjölbreytta starfsemi
- ◆ Öllum eldri námum, sem ekki eru sýndar á aðalskipulaginu, verði lokað þannig að þær falli sem best að umhverfi og náttúruleg gæði verði endurheimt

Klofningsnáma utan Flateyrar er tilgreind í aðalskipulagi og er heimilt að taka úr henni taka allt að 40.000 m³ á um 1,9 ha svæði. Eldri náma var staðsett

vestan við Klofningsnámu, ofan Kálfeyrar, en ekki er heimild fyrir efnistöku úr henni í gildandi aðalskipulagi. Náman er á óbyggðu svæði í aðalskipulaginu.

HVERFISVERND

Við Sólbakka er hverfisverndað svæði. Markmið verndarinnar er að varðveita minjar um hvalveiðistöðina við Sólbakka og að miðla atvinnusögu Önundarfjarðar. Verndarsvæðið nær til hluta varnargarðsins við Sólbakka.

ÚTIVIST OG GÖNGULEIÐIR

Í gildandi aðalskipulagi er lögð áhersla á aðgengi að náttúrunni og aðstöðu til útivistar. Eitt af markmiðum aðalskipulagsins er að nálægð við náttúruna og sérkenni verði nýtt á sjálfbæran hátt til útivistar og að allt skipulag hvetji til útivistar.

Innan varnargarðsins er skilgreint útivistarsvæði í gildandi aðalskipulagi (Ú21). Í jaðri bæjarins er útivistarsvæði sem teygir sig upp meðfram varnargörðunum (Ú20). Innan þess svæðis er m.a. Flateyrarkirkjugarður og tjaldsvæði. Gönguleiðir eru sýndar á skipulagsupprætti á útivistarsvæðunum. Einnig eru merktar gönguleiðir og reiðleiðir út með firðinum og upp Klofningsdal.

SORP - URÐUNARSTAÐUR

Í gildandi aðalskipulagi er tilgreindur urðunarstaður við Klofning (R1), utan við Flateyri. Urðunarstaðurinn hefur nú verið aflagður.

RAFLÍNA OG SENDIR

Neðan varnargarðsins og í fjallshlíðinni út með firðinum liggur háspennulína á vegum Orkubús Vestfjarða. Fjarskiptasendir er í mynni Klofningsdals.

2.4 Deiliskipulag

Ekkert deiliskipulag er í gildi á framkvæmdasvæðunum og ekki er talin þörf á gerð deiliskipulags þar vegna fyrirhugaðra framkvæmda.

2.5 Tengsl við aðrar áætlanir

Við skipulagsgerðina verður gætt að samræmi skipulagsins við aðrar áætlanir, bæði á landsvísu og innan fjórðungsins. Helstu áætlanir og stefnuskipti eru tilgreind hér að neðan.

Til grundvallar stefnumörkun aðalskipulagsins um ofanflóð eru lög um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum nr. 49/1997 og reglugerð um hættumat vegna ofanflóða og flokkun og nýtingu hættusvæða nr. 505/20000 m.s.br.

Landsskipulagsstefna 2015-2026

Landsskipulagsstefna er unnin á grundvelli skipulagslaga og felur í sér stefnu ríkisins í skipulagsmálum og almenn sjónarmið til leiðbeiningar við skipulagsgerð sveitarfélaga.¹⁰ Leiðarljós stefnunnar er:

- ◆ Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að sjálfbærri þróun
- ◆ Að skipulag byggðar og landnotkunar sé sveigjanlegt og stuðli að seiglu gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum
- ◆ Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum fólks

¹⁰ Skipulagsstofnun, 2016.

- ◆ Að skipulag byggðar og landnotkunar styðji samkeppnishæfni landsins alls og einstakra landshluta

Aðalskipulagsbreytingin tengist einkum þeirri stefnu sem mörkuð er um búsetumynstur og dreifingu byggðar og skipulag í dreifbýli í stefnunni. Eftirfarandi áherslur eru einnig settar fram í stefnunni.

SKIPULAG Í DREIFBÝLI

Skipulag í dreifbýli gefi kost á fjölbreyttri nýtingu lands, svo sem til ræktunar, ferðapjónustu og útivistar, í sátt við náttúru og landslag.

Skipulag með tilliti til náttúruvár og loftslagsbreytinga: Skipulag landnotkunar stuðli að öryggi almennings gagnvart náttúruvá og loftslagsbreytingum.

Sjálfbær byggð í dreifbýli: Skipulag landnotkunar styðji við búsetu og samfélag í dreifbýli með langtímasýn um ráðstöfun lands til nýtingar og verndar og samþættri stefnu um byggðapróun í þéttbýli og dreifbýli.

Umhverfis- og menningargæði: Skipulag landnotkunar stuðli að heilnæmu umhverfi og verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi.

BÚSETUMYNSTUR OG DREIFING BYGGÐAR

Þróun þéttbýlis og fyrirkomulag byggðar stuðli að sjálfbærni með áherslu á gæði í hinu byggða umhverfi og markvissu og samþættu skipulagi byggðar og samgangna.

Náttúruvá og loftslagsbreytingar: Við skipulag byggðar verði tekið tillit til náttúruvár og loftslagsbreytinga.

¹¹ Stjórnarráð Íslands, 2020a.

¹² Stjórnarráð Íslands, 2020b.

Heildstætt búsetumynstur og jafnvægi í byggðapróun: Skipulag byggðar og þróun þéttbýlis stuðli að samkeppnishæfni og þoli samfélags í einstökum landshlutum og á landinu í heild.

Gæði hins byggða umhverfis: Skipulag byggðar og bæjahönnun stuðli að gæðum í hinu byggða umhverfi og að yfirbragð og mælikvarði nýrrar byggðar falli að bæjarmynd viðkomandi staðar og sögulegri byggð. Jafnframt verði stuðlað að heilnæmu umhverfi sem veiti góð skilyrði til búsetu og möguleika til fjölbreyttrar útiveru.

Sjálfbært skipulag þéttbýlis: Skipulag byggðar stuðli að sjálfbærri þróun þéttbýlisstaða með þétttri, samfelldri byggð, endurskipulagningu vannýttra svæða og eflingu nærsamfélags. Uppbygging íbúðar- og atvinnuhúsnæðis verði í samræmi við þarfir samfélagsins á hverjum tíma og til framtíðar.

Samkeppnishæf samfélög og atvinnulíf: Skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að samkeppnishæfni og eflingu samfélags og atvinnulífs.

Aðrar áætlanir stjórnvalda á landsvísu

Aðrar áætlanir sem mögulega þarf að taka tillit til við skipulagsgerðina eru eftirfarandi.

*Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun*¹¹

Markmiðin voru samþykkt af fulltrúum allra aðildarríkja Sameinuðu þjóðanna árið 2015. Íslensk stjórnvöld hafa valið sérstök forgangsmarkmið til að vinna að og eru nánar útfærð í öðrum áætlunum stjórnvalda, svo sem aðgerðaáætlun í loftslagsmálum.¹²

*Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum 2018–2030*¹³

Aðgerðaáætlunin tekur til helstu aðgerða stjórnvalda til að draga úr losun og auka kolefnisbindingu úr andrúmslofti, þannig að Ísland gæti staðið við

¹³ Umhverfis- og auðlindaráðuneytið, 2018.

alþjóðlegar skuldbindingar sínar í loftslagsmálum og áform um kolefnishlutleysi árið 2040.

*Stefnumótandi byggðaáætlun 2018-2024*¹⁴

Markmið byggðaáætlunar er að jafna aðgengi að þjónustu og tækifæri til atvinnu og stuðla að sjálfbærri þróun byggða um allt land.

*Náttúruminjaskrá og náttúruverndaráætlun*¹⁵

Náttúruminjaskrá er listi yfir öll friðlýst svæði á Íslandi og mörg önnur merkileg svæði sem hafa ekki enn verið friðlýst. Aðalskipulagsbreytingin nær ekki inn á svæði sem tilheyrir náttúruminjaskrá.

*Landslagssamningur Evrópu*¹⁶

Vorið 2019 samþykkti ríkisstjórn Íslands að fullgilda Evrópska landslagssamninginn. Markmið samningsins eru m.a. að efla vernd landslagsgerða, bæta umsjón og skipulag með tilliti til landslags. Samningnum er ætlað að tryggja að íbúar hafi aðgang að og tækifæri til að njóta fagurs landslags.

*Menningarstefna í mannvirkjagerð*¹⁷

Í menningarstefnu í mannvirkjagerð er lögð áhersla m.a. á verndun ósnortins lands, byggingararfs og aðlögun mannvirkja að landslagi sem og gæði þeirra.

Svæðisáætlanir fyrir Vestfirði

*Sóknaráætlun Vestfjarða 2020-2024*¹⁸

Áætlunin er stefnumótandi byggðaáætlun fyrir Vestfirði og felur í sér stöðumat, framtíðarsýn, markmið og aðgerðir. Til umfjöllunar eru einkum atvinna, nýsköpun, samfélag, umhverfi, skipulag og menning. Í áætluninni er m.a. lögð áhersla á að fjölga fyrirtækjum, störfum og vel menntuðu

starfsfólki. Einnig að auka umhverfisvitund íbúa, sveitarfélaga og fyrirtækja, bæta aðgengi að sjálfbærum lausnum og bjóða upp á framúrskarandi aðstöðu til útivistar.

*Áfangastaðaáætlun Vestfjarða*¹⁹

Í áfangastaðaáætlun er greining á stöðu ferðaþjónustunnar á svæðinu. Út frá greiningunni var mótuð framtíðarsýn, sett markmið og gerð aðgerðaáætlun. Í framtíðarsýninni eru Vestfirðir sjálfbær gæðaáfangastaður þar sem arðbær ferðaþjónusta er rekin í sátt við umhverfi og samfélag.

3 Breyting á aðalskipulagi

Breyting verður gerð á sveitarfélagsuppdrætti sunnan Djúps, þéttbýlisuppdrætti Flateyri og greinargerð aðalskipulagsins.

Aðalskipulagsbreytingin mun innifela eftirfarandi (sjá einnig myndir 3 og 4):

- ♦ Útvíkkun ofanflóðavarna ofan Flateyrar og færsla þéttbýlismarkna sem því nemur.
- ♦ Svigrúm aukið fyrir uppbyggingu varnarmannvirkja innan svæða Ú20, Ú21 og Ú22 sem eru opin svæði til sérstakra nota. Ákvæði sett til að tryggja aukna möguleika til útivistar og að möguleikar kirkjugarðs og tjaldsvæðis verði ekki skertir.
- ♦ Heimild til efnistöku úr efnistökusvæði E7 - Klofningsnáma aukin um 130.000 m³, þ.e. úr 40.000 m³ í 170.000 m³. Flatarmál svæðisins stækkar úr 1,9 ha í 3,3 ha. Ákvæði sett um frágang þess hluta námunnar sem verður nýttur.

¹⁴ Stjórnarráð Íslands, 2018.

¹⁵ Náttúrufræðistofnun, 2023.

¹⁶ Council og Europe Landscape Convention.

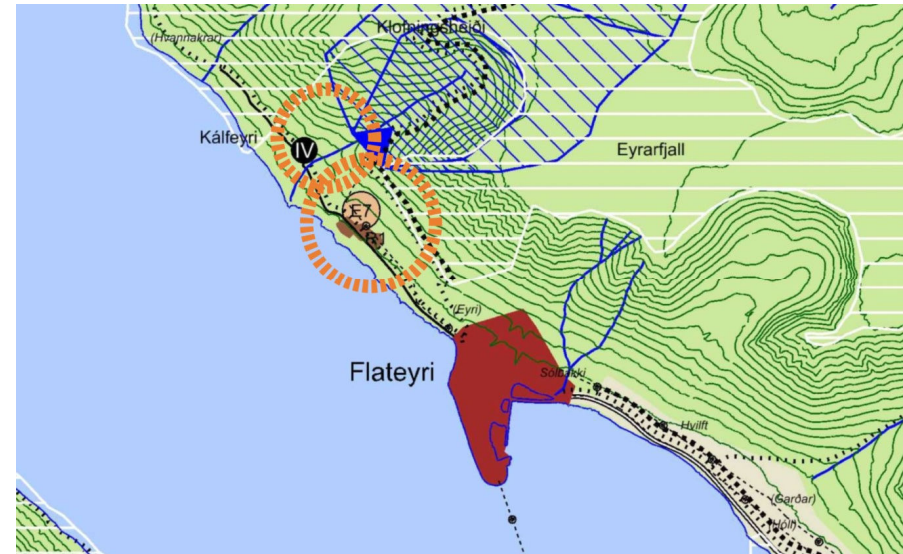
¹⁷ Mennta- og menningarmálaráðuneyti, 2014.

¹⁸ Vestfjarðarstofa, 2019.

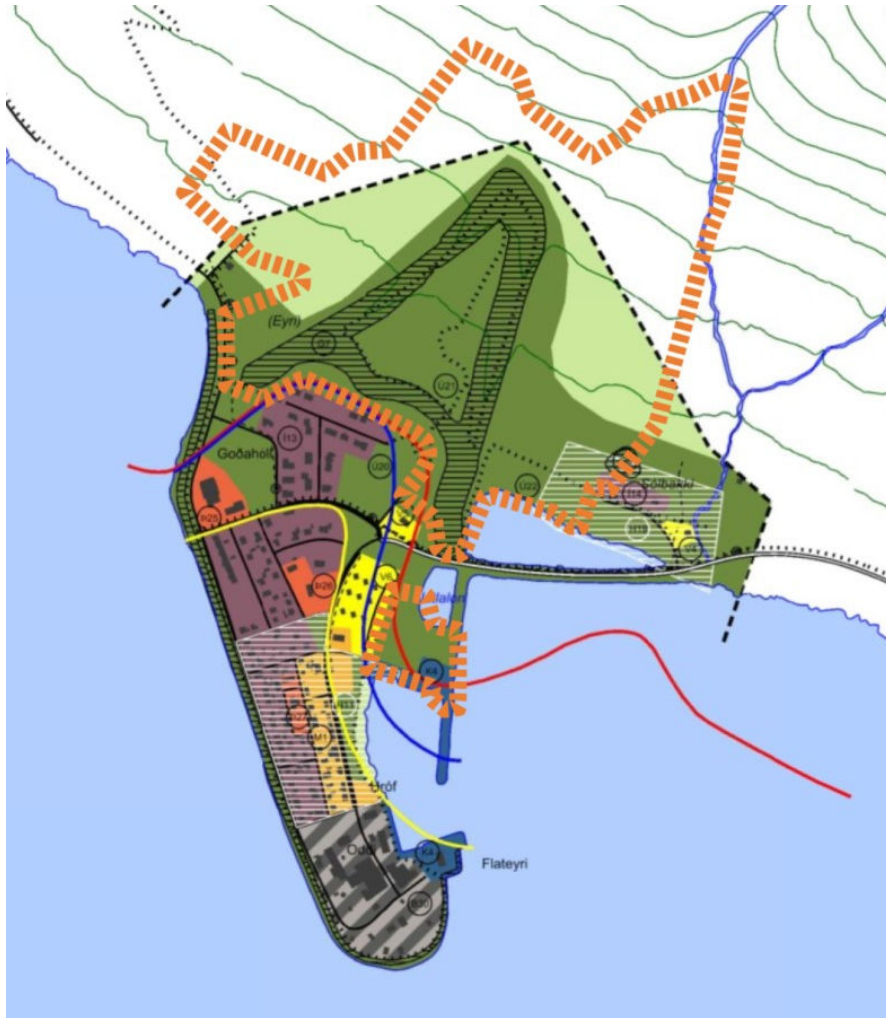
¹⁹ Markaðsstofa Vestfjarða og Ferðamálastofa, 2018.

- ◆ Tímabundin opnun eldri námu ofan Kálfeyrar með heimild til allt að 20.000 m³ efnistöku. Flatarmál svæðisins verður allt að 1,7 ha. Ákvæði sett um frágang efnistökusvæðisins.
- ◆ Urðunarstaður við Klofning R1 felldur niður og ákvæði sett um frágang.
- ◆ Umframefni af framkvæmdasvæðinu nýtt til frágangs í Klofningsnámu og til landmótunar við varnarmannvirki.
- ◆ Ákvæði sett um landmótun, uppgræðslu og aðgerðir til þess að hefta útbreiðslu ágengra tegunda á framkvæmdasvæðinu og á efnistökusvæðum.

Engar breytingar verða gerðar á ákvæðum hverfisverndar á svæðinu.

Mynd 3 Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 (sveitarfélagsuppráttur sunnan Djúps). Efnistökusvæðin verða innan appelsínugulu brotalínanna.

Mynd 4 Aðalskipulag Ísafjarðarbæjar 2008-2020 (þéttbýlisuppdráttur Flateyri). Breytingar verða gerðar innan svæðis sem er afmarkað með appelsínugulri brotalínu.

4 Skipulagsferlið

4.1 Kynning og samráð

Kynning skipulagslýsingar

Kynning skipulagslýsingar verður í samræmi við gr. 4.2.4 í skipulagsreglugerð nr. 90/2013. Lýsinguna verður hægt að nálgast á vef Ísafjarðarbæjar, www.isafjordur.is. Hún verður auk þess auglýst í fréttamiðli. Samhliða þessu verður lýsingin send Skipulagsstofnun og öðrum umsagnaraðilum.

Kynning tillögu að aðalskipulagsbreytingu

Drög að breytingu á aðalskipulagi verða unnin í samræmi við skipulagslýsinguna og þau kynnt fyrir almenningi. Skipulagsdrögin verða aðgengileg á vef Ísafjarðarbæjar á vinnslustigi. Að lokinni kynningu verður unnin tillaga að breytingu á aðalskipulagi í samræmi við framkomnar athugasemdir og hún lögð fyrir bæjarstjórn. Að því loknu verður tillagan auglýst með sex vikna athugasemdafresti í samræmi við skipulagslög. Þegar aðalskipulagsbreytingin hefur hlotið staðfestingu Skipulagsstofnunar verður gildistaka hennar auglýst í B-deild Stjórnartíðinda.

4.2 Umsagnaraðilar

Umsagnaraðilar eru skv. skipulagslögum skilgreindir sem opinberar stofnanir og stjórnvöld sem sinna lögbundnum verkefnum á sviði skipulagsmála og leyfisveitingum þeim tengdum. Skipulagslýsingin verður send eftirfarandi aðilum og Skipulagsstofnun til umsagnar:

- ◆ Umhverfisstofnun
- ◆ Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða
- ◆ Minjastofnun
- ◆ Veðurstofa Íslands
- ◆ Hverfisráð
- ◆ Skógræktarfélag Önundarfjarðar/Skógræktin
- ◆ Hafnir Ísafjarðarbæjar
- ◆ Orkubú Vestfjarða
- ◆ Vegagerðin
- ◆ Sóknarnefnd Flateyrarkirkju
- ◆ Bolungarvíkurkaupstaður, Súðavíkurhreppur, Vesturbyggð, Reykhólahreppur, Árneshreppur og Strandabyggð.

Einnig verður óskað verður eftir umsögnum um vinnslutillögu skipulagsins.

4.3 Tímaáætlun verkefnis

Tímaáætlun miðast við að lýsing skipulagsverkefnisins verði kynnt í byrjun apríl 2023. Gert er ráð fyrir að vinnslutillaga verði auglýst í lok apríl og að skipulagstillaga verði auglýst í júlí og ágúst. Gert er ráð fyrir að breyting aðalskipulagsins geti tekið gildi í september 2023.

5 Umhverfismat

Framkvæmdin fellur undir lið 2.02 um efnistöku í viðauka 1 við lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Þessi liður fellur undir B flokk og þar með skal senda inn fyrirspurn um matsskyldu (tilkynningu) til Skipulagsstofnunar. Varnargarðar til varnar ofanflóðum í þéttbýli, tl. 11.13, eru einnig tilkynningarskyldir sem og allar breytingar eða viðbætur við framkvæmdir sem hafa þegar verið leyfðar, framkvæmdar eða eru í framkvæmd og kunna að hafa umtalsverð umhverfisáhrif (tl. 13.02).

Ísafjarðarbær hefur látið vinna fyrirspurn um matsskyldu vegna framkvæmdanna. Fyrirspurnin er nú til meðferðar hjá Skipulagsstofnun sem mun gefa álit sitt fljótlega. Í fyrirspurnarskýrslunni er nánari lýsing á framkvæmdinni, staðhættum og umhverfi auk þess sem gerð er grein fyrir helstu umhverfisáhrifum fyrirhugaðra framkvæmda. Í niðurstöðum skýrslunnar segir að framkvæmdaaðili telji að efling snjóflóðavarna við Flateyri sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Umhverfismat áætlana

Umhverfismat áætlana felst í að meta áhrif skipulags- og framkvæmdaáætlana á umhverfið og nýta niðurstöður matsins til að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum þeirra.

Umhverfismat ber að vinna sem hluta af skipulagsáætlunum sveitarfélaga og áætlana á borð við rammaáætlun og samgönguáætlun.

Ákvæði um umhverfismat áætlana er bæði að finna í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana og í 12. gr. skipulagslaga.

Fyrirspurnarskýrslan verður lögð fram sem umhverfismatsskýrsla aðalskipulagsbreytingarinnar eftir að Skipulagsstofnun hefur gefið álit sitt varðandi matskyldu framkvæmdarinnar. Það er í samræmi við 9. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Útfærsla aðalskipulagsbreytingarinnar mun taka mið af fyrirspurnarskýslunni og verður nánar gerð grein fyrir því í greinargerð aðalskipulagsins. Tveir kostir verða bornir saman, annars vegar 0 kostur, þ.e.a.s. framfylgd gildandi aðalskipulags, og hins vegar framkvæmdakosturinn sem hér hefur verið lýst.

Heimildir

Council og Europe Landscape Converntion, 2000. Sótt 3. janúar 2023 af <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f3fb0>

Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir og María Harðardóttir, ritstj. 2016. Vistgerðir á Íslandi. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar nr. 54. bls 112

Markaðsstofa Vestfjarða og Ferðamálastofa, 2018. Áfangastaðaáætlun Vestfjarða.

Mennta- og menningarmálaráðuneyti, 2014. Menningarstefna í mannvirkjagerð: Stefna íslenskra stjórnvalda í byggingarlist.

Náttúrufræðistofnun Íslands 2022. Vistgerðakort. Sótt 2. mars. 2023 af <https://www.ni.is/is/midlun/utgafa/kort/kortasja>

Náttúrufræðistofnun Íslands 2022b. Válisti fugla. Sótt 5. desember 2022 af <https://www.ni.is/is/midlun/utgafa/valistar/fuglar/valisti-fugla>

Náttúrufræðistofnun Íslands, 2023. Náttúruminjaskrá. Sótt 12 mars 2023 af kortasjá NÍ: <https://www.ni.is/is/midlun/utgafa/kort/kortasjar>

Skipulagsstofnun, 2016. Landsskipulagsstefna 2015–2026 ásamt greinargerð.

Skógræktin, 2022. Landupplýsingagögn Skógræktarinnar. Ræktað skóglendi á Íslandi. Sótt 21. nóvember 2022 af <https://www.skogur.is/is/um-skograektina/frettir-og-vidburdir/frettir-og-pistlar/skoglendisvefsja-uppfaerd>

Stjórnarráð Íslands, 2018. Byggðaáætlun 2018-2024.

Stjórnarráð Íslands, 2020a. Heimsmarkmiðin. Sótt 25. ágúst 2021 af <http://heimsmarkmidin.is/>

Stjórnarráð Íslands, 2020b. Heimsmarkmiðin. Forgangsmarkmið ríkisstjórnarinnar. Sótt 25. ágúst 2021 af <https://www.stjornarradid.is/verkefni/utanrikismal/throunarsamvinna/heimsmarkmidin/forgangsmarkmid-rikisstjornarinnar/>

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið, 2018. Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum 2018 – 2030. Fyrsta útgáfa, september 2018.

Verkís, 2023 (drög). Snjóflóðavarnir á Flateyri. Endurskoðun frumathugunar. Skýrsla Verkís nr. 291189, dagsett 2023-01-12

Verkís, 2023. Áframhaldandi efling ofanflóðavarna við Flateyri. Fyrirspurn um matskyldu. Mat á umhverfisáhrifum.

Vestfjarðarstofa, 2019. Sóknaráætlun Vestfjarða.

VST 1996. Snjóflóðavarnir á Flateyri. Mat á umhverfisáhrifum, frumathugun. VST 96.206.